

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Νεοελληνική Γλώσσα

Β΄ Γυμνασίου

Τίτλος:

«Ενεργητική και παθητική σύνταξη: η λειτουργία τους στον λόγο»

Συγγραφή: ΙΩΑΝΝΑ ΧΑΛΙΣΙΑΝΗ

Εφαρμογή: ΣΤΕΦΑΝΙΑ ΜΠΟΤΕΛΗ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Θεσσαλονίκη 2014

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας: Δημήτρης Κουτσογιάννης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Ενεργητική και παθητική σύνταξη: η λειτουργία τους στον λόγο.

Εφαρμογή σεναρίου

Στεφανία Μποτέλη.

Δημιουργία σεναρίου

Ιωάννα Χαλυσιάνη.

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

Τάξη

Β΄ Γυμνασίου

Σχολική μονάδα

2ο Γυμνάσιο Χαριλάου

Χρονολογία

Από 09-01-2014 έως 27-01-2014

Διδακτική/θεματική ενότητα

3η ενότητα: Φίλοι για πάντα, Β1 μέρος «Ενεργητική και παθητική φωνή» και 4η ενότητα: Το σχολείο στο χρόνο, Β1 μέρος «Οι διαθέσεις του ρήματος».

Διαθεματικό

Όχι.

Χρονική διάρκεια

7 διδακτικές ώρες.

Χώρος

Ι. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας

Εκτός σχολείου: για ομαδική εργασία

II. Εικονικός χώρος: wiki τάξης.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

- Διαδραστικός πίνακας για προβολή παραδειγμάτων χρήσης από το διαδίκτυο, διόρθωση λαθών ατομικών εργασιών και για την παρουσίαση των εργασιών των μαθητών/τριών.
- Εξοικείωση των μαθητών/τριών με την ομαδοσυνεργατική και διερευνητική μέθοδο, καθώς τους ανατίθενται καθήκοντα που έχουν τη μορφή μικρών ερευνητικών εργασιών.
- Εξοικείωση των μαθητών/τριών με τη χρήση των διαδικτυακών πηγών («Σώμα Νέων Ελληνικών Κειμένων του ΚΕΓ») ως πεδίων έρευνας και άντλησης υλικού.
- Εξοικείωση των μαθητών/τριών με το περιβάλλον wiki.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Ιωάννα Χαλισιάνη, Ενεργητική και παθητική σύνταξη: η λειτουργία τους στον λόγο, Νεοελληνική Γλώσσα Β΄ Γυμνασίου, 2011.

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η εφαρμογή του σεναρίου χωρίζεται σε δύο φάσεις που αντιστοιχούν στις δύο πρώτες εκδοχές του συνταγμένου σεναρίου, χωρίς όμως να ταυτίζονται με αυτές. Πιο συγκεκριμένα, στην πρώτη φάση σύμφωνα και με τη συντάκτρια του σεναρίου «οι μαθητές καλούνται να εμπεδώσουν τη διάκριση μεταξύ φωνής και διάθεσης του ρήματος, να κατανοήσουν ουσιαστικά τη λειτουργική/σημασιακή διαφοροποίηση

μεταξύ ενεργητικής και παθητικής σύνταξης (σε επίπεδο πρότασης) και τη διαφορετική νοηματική εστίαση που δηλώνει η επιλογή του ομιλητή ανάμεσα στις δύο διαφορετικές συντάξεις και να κατακτήσουν τη χρήση των λεγόμενων αποθετικών ρημάτων» (Χαλισιάνη 2011:9). Για τον σκοπό αυτό μελετήθηκε στην ολομέλεια η σχετική θεωρία της Γραμματικής (*Γραμματική νέας Ελληνικής Γλώσσας Α', Β', Γ' Γυμνασίου*: 123-124, ενότητα [«Το ρήμα και η ρηματική φράση»](#) που αναφέρεται στη συντακτική λειτουργία του ρήματος), χρησιμοποιήθηκαν παραδείγματα χρήσης λόγου από το διαδίκτυο (τίτλοι εφημερίδων) και αξιοποιήθηκαν σύντομα κείμενα, με αφορμή τα οποία διερευνήθηκε αν είναι δυνατή η μετατροπή της μιας σύνταξης στην άλλη και τι αλλαγές επιφέρει η μετατροπή αυτή στο νόημα. Επίσης, για τη χρήση των αποθετικών ρημάτων μελετήθηκαν παραδείγματα χρήσης από τα Σώματα Νέων Ελληνικών Κειμένων του ΚΕΓ. Τέλος, για την εμπέδωση όλων των παραπάνω ανατέθηκαν εργασίες με βάση φύλλα εργασίας.

Στη δεύτερη φάση οι μαθητές/μαθήτριες καλούνται να διερευνήσουν τη χρήση της ενεργητικής ή παθητικής σύνταξης μέσα σε κείμενα που αντιπροσωπεύουν διαφορετικά κειμενικά είδη και «εξετάζουν κριτικά πώς λειτουργεί μέσα σε αυτά η επιλογή της μιας ή της άλλης σύνταξης από τους συγγραφείς και αν επηρεάζει τη δήλωση νοημάτων ή την επικοινωνιακή λειτουργία του κειμένου». Για τον σκοπό αυτό μέσα από φύλλα εργασίας ανατέθηκαν ομαδικές εργασίες που αφορούν στη λειτουργία της ενεργητικής και παθητικής σύνταξης «σε προτάσεις στο πλαίσιο ενός ολοκληρωμένου κειμένου, σε συνάρτηση με το είδος του κειμένου αυτού, το ύφος του συγγραφέα και τον επικοινωνιακό στόχο» (Χαλισιάνη 2011:20).

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Βασικό στοιχείο της εφαρμογής του συγκεκριμένου σεναρίου ήταν η ουσιαστική ενεργοποίηση των μαθητών/τριών σε ζητήματα χρήσης γλώσσας και ειδικότερα σε ζητήματα χρήσης της καταλληλότερης σύνταξης (ενεργητικής/παθητικής) ανάλογα με τον επικοινωνιακό στόχο και όχι η στείρα πρακτική της μετατροπής της μιας μορφής σύνταξης στην άλλη ή της διάκρισης των φωνών και διαθέσεων των ρημάτων.

Επιπλέον, για την υλοποίηση της παρούσας πρότασης οι μαθητές/τριες χρησιμοποίησαν τον υπολογιστή και ως παιδαγωγικό μέσο για την αναζήτηση και ανεύρεση ποικίλου περιεχομένου αυθεντικού γλωσσικού υλικού και ως μέσο πρακτικής γραμματισμού, καθώς εξοικειώθηκαν με διαφορετικά ηλεκτρονικά περιβάλλοντα παραγωγής λόγου (Πρόγραμμα Επεξεργασίας Κειμένου, Wiki).

Από παιδαγωγική σκοπιά υιοθετήθηκαν η ομαδική-συνεργατική προσέγγιση στην έρευνα, ο κοινωνικός εποικοδομητισμός ως πρακτική κατάκτησης της γνώσης, εφόσον αυτή παράγεται μέσω της αλληλεπίδρασης των μελών της ομάδας, της αλληλεπίδρασής τους με το υπό επεξεργασία υλικό και χωρίς να αγνοείται η προηγούμενη γνώση τους για τη μητρική τους γλώσσα, η διερευνητική προσέγγιση του υπό επεξεργασία υλικού, ο κριτικός αναστοχασμός σχετικά με τις επιλογές των συγγραφέων για την παραγωγή γραπτού λόγου.

Από γλωσσοδιδασκτική άποψη υιοθετήθηκαν στοιχεία κειμενοκεντρικής προσέγγισης, εφόσον διερευνήθηκε η λειτουργία της ενεργητικής/παθητικής σύνταξης στο πλαίσιο ενός ολόκληρου κειμένου σε σχέση με τον επικοινωνιακό του στόχο (Κωστούλη 2001).

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

- Συνειδητοποίηση του ιδεολογικού ρόλου της γλώσσας και του γεγονότος ότι οι γλωσσικές μας επιλογές διαμορφώνουν κοινωνικά νοήματα και ιδεολογικές στάσεις.
- Καλλιέργεια γλωσσικής ενσυναίσθησης μαθητών/τριών και κριτικής στάσης με αποτέλεσμα καλύτερες και ενσυνείδητες γλωσσικές επιλογές στο μέλλον για την επίτευξη ενός συγκεκριμένου επικοινωνιακού στόχου.

Γνώσεις για τη γλώσσα

- Κατανόηση ότι η επιλογή μιας συγκεκριμένης συντακτικής δομής κατά την παραγωγή λόγου έχει βαρύνουσα σημασία, καθώς συνεπάγεται και διαφορετική εστίαση στο λόγο (α' φάση).
- Κατανόηση ότι η επιλογή ανάμεσα σε διαφορετικές συντακτικές δομές (ενεργητική – παθητική σύνταξη) δεν είναι τυχαία, αλλά συνδέεται στενά με το κειμενικό είδος, το ύφος και την εστίαση που θέλει να υιοθετήσει ο συντάκτης καθώς και τον επικοινωνιακό στόχο που θέλει να υπηρετήσει (β' φάση).

Γραμματισμοί

Γλωσσικός – Κλασικός γραμματισμός

- Κατανόηση της λειτουργικής/σημασιακής διαφοροποίησης ανάμεσα στην παθητική και ενεργητική σύνταξη.
- Κατανόηση της επιλογής μιας συγκεκριμένης σύνταξης ως μέρους του ευρύτερου νοήματος και του επικοινωνιακού στόχου των κειμένων που προσλαμβάνουν και αυτών που παράγουν οι ίδιοι.
- Κατανόηση της σημασιακής και λειτουργικής διαφοροποίησης που παρατηρείται ανάμεσα στην ενεργητική και την παθητική σύνταξη στο

πλαίσιο του σχολικού-ακαδημαϊκού λόγου, όπως αυτός αποτυπώνεται στα διδακτικά εγχειρίδια, και στο πλαίσιο του δημοσιογραφικού λόγου, όπως αποτυπώνεται σε κείμενα δημοσιευμένα σε εφημερίδες.

Νέοι γραμματισμοί

- Εξοικείωση των μαθητών με τα διαθέσιμα περιβάλλοντα των [ηλεκτρονικών σωμάτων κειμένων](#) (ΣΚ) της νεοελληνικής, έτσι ώστε να αξιοποιούν με άνεση και στο μέλλον τα παραπάνω περιβάλλοντα για την ανεύρεση παραδειγμάτων γλωσσικής χρήσης και να επεξεργάζονται τα παραδείγματα αυτά, με σκοπό να εξάγουν σχετικά συμπεράσματα.
- Χρήση του Wiki στο πλαίσιο της συνεργατικής μάθησης με αποτέλεσμα την εξοικείωση των μαθητών/τριών με συνεργατικούς διαδικτυακούς χώρους που ανοίγουν νέους δρόμους στην εκπαίδευση και προσφέρουν εργαλεία, με αποτέλεσμα τη συνεισφορά όλων στην εκπαιδευτική διαδικασία, την κατάργηση του ρόλου του δασκάλου-αυθεντία και την ενίσχυση της αυτενέργειας των μαθητών.
- Χρήση του Wiki για την παρουσίαση των ομαδικών εργασιών των μαθητών/τριών, με αποτέλεσμα την εξοικείωση με τη διαδικασία της κριτικής επιλογής των σημείων εκείνων που είναι απαραίτητα για μια ολοκληρωμένη παρουσίαση.

Κριτικός γραμματισμός

- Υιοθέτηση κριτικής στάσης απέναντι στα παραγόμενα γλωσσικά προϊόντα, δεδομένου ότι αυτά έχουν σκοπό να εξυπηρετήσουν έναν ορισμένο επικοινωνιακό στόχο με αποτέλεσμα τη δημιουργία υπονιασμένων ομιλητών και αναγνωστών.
- Κριτική ανάγνωση των κειμένων και συνειδητοποίηση των διαφορών των κειμενικών ειδών σε επίπεδο μορφοσυντακτικό ανάλογα με τους επικοινωνιακούς στόχους που αυτά επιτελούν.

Διδακτικές πρακτικές

Με βάση τις διδακτικές πρακτικές που εφαρμόζονται στο συγκεκριμένο σενάριο επιδιώκεται οι μαθητές να αναπτύξουν:

- Τη δεξιάτητα της συνεργασίας με τα άλλα μέλη της ομάδας τους.
- Τη δεξιάτητα της αυτενέργειας μέσα από την ανάληψη πρωτοβουλιών.
- Τη διερευνητική/ανακαλυπτική δεξιάτητα.
- Υπεύθυνη στάση απέναντι στον εαυτό τους και στους συμμαθητές τους, για να λειτουργήσει αποτελεσματικά η ομάδα τους.
- Υπεύθυνη στάση απέναντι στα νέα ηλεκτρονικά περιβάλλοντα συνεργασίας, μάθησης και κοινωνικής δικτύωσης.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Το συγκεκριμένο σενάριο επιλέχθηκε να εφαρμοστεί, καθώς η διδάσκουσα επιθυμούσε να καταστήσει σαφές στους μαθητές/τριες κατά τη διδασκαλία του συγκεκριμένου φαινομένου το γεγονός ότι «η χρήση ενεργητικής ή παθητικής σύνταξης (όταν είναι διαθέσιμες και οι δύο εναλλακτικές δυνατότητες) δεν αποτελεί τυχαία επιλογή του ομιλητή ή του γράφοντα ούτε αφήνει ανεπηρέαστο το περιεχόμενο του λόγου, καθώς παίζει σημαντικό ρόλο στην κατασκευή νοήματος». Επιπλέον, την επιλογή του συγκεκριμένου σεναρίου κατέστησε αναγκαία η διαπίστωση της συντάκτριας του σεναρίου σύμφωνα με την οποία «δεν έχουν νόημα οι δραστηριότητες με τις οποίες οι μαθητές ασκούνται στη μετατροπή προτάσεων από τη μία μορφή σύνταξης στην άλλη (άσκηση δομικού τύπου, που είναι ενδεχομένως χρήσιμη κατά την εκμάθηση ξένης γλώσσας) ούτε αυτές με τις οποίες απλά εμπεδώνουν τις σχετικές διακρίσεις (ανάμεσα σε φωνές και διαθέσεις, σε ενεργητική

διάθεση και παθητική διάθεση) αφομοιώνοντας την οικεία μεταγλώσσα» (Χαλσιάνη 2011: 9).

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Το σενάριο αντλεί τη θεματική του από το Β1 μέρος της 3ης και 4ης ενότητας του σχολικού εγχειριδίου της Νεοελληνικής Γλώσσας της Β΄ Γυμνασίου. Επίσης, συνάδει με το Νέο Πρόγραμμα Σπουδών για το Γυμνάσιο (2011), σύμφωνα με το οποίο οι μαθητές/τριες οφείλουν :

- Να συνειδητοποιήσουν τις δυνατότητες χρήσης των διαφόρων γλωσσικών στοιχείων και να τα συσχετίζουν με κειμενικές και επικοινωνιακές λειτουργίες.
- Να αναπτύξουν τις αναγκαίες στρατηγικές για την κατανόηση και παραγωγή κειμένων. Η εμπέδωση των σημασιολογικών λειτουργιών της ενεργητικής και παθητικής σύνταξης μπορεί να αποτελέσει μία από τις στρατηγικές εκείνες, ώστε οι μαθητές/τριες να είναι σε θέση να κατανοούν και να μεταδίδουν γλωσσικά μηνύματα με τρόπο διαφοροποιημένο ανάλογα με την περίπτωση επικοινωνίας και το κειμενικό είδος και να κατακτήσουν τους απαραίτητους επικοινωνιακούς κανόνες της ΝΕ.
- Να συνειδητοποιήσουν ότι οι γλωσσικές μορφές (στην περίπτωση μας η επιλογή της μιας ή της άλλης σύνταξης) λειτουργούν ως ενδείκτες κοινωνικών παραμέτρων και ως μηχανισμοί δόμησης ταυτοτήτων, ιδεολογιών, στάσεων και συμπεριφορών, ώστε να είναι σε θέση να αναδεικνύουν τη σχέση της γλώσσας των κειμένων με ποικίλες κοινωνικές συνθήκες και ιδεολογίες και να προσεγγίζουν κριτικά αυτές τις σχέσεις.
- Να κατανοήσουν πως τόσο η κατανόηση όσο και η παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου μπορούν να υποστηριχτούν από εργαλεία Web 2.0 παρεμβαίνοντας υποβοηθητικά στην καλλιέργεια της ΝΕ.

- Να κατανοήσουν ότι η παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου αποτελεί μια διαδικασία συνεργατική και δημιουργική, ώστε να είναι σε θέση να επανασχεδιάζουν, να σχολιάζουν και να αξιολογούν τον παραγόμενο λόγο τους.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

1. Οι ΤΠΕ χρησιμοποιούνται ως παιδαγωγικό μέσο και αξιοποιούνται για την αναζήτηση και ανεύρεση ποικίλου περιεχομένου αυθεντικού γλωσσικού υλικού στα Ηλεκτρονικά Σώματα Κειμένων (Κουτσογιάννης 2012: 18, 43).
2. Οι ΤΠΕ χρησιμοποιούνται ως μέσα πρακτικής γραμματισμού εισάγοντας τη «νέα επικοινωνιακή τάξη πραγμάτων» στο περιεχόμενο της γλωσσικής επικοινωνίας. Οι μαθητές εξοικειώνονται με διαφορετικά ηλεκτρονικά περιβάλλοντα παραγωγής λόγου (Πρόγραμμα Επεξεργασίας Κειμένου, wiki, Πρόγραμμα Παρουσίασης) για τη συγγραφή και συμπαραγωγή γραπτού λόγου αλλά και για την παραγωγή πολυτροπικών κειμένων. Τέλος, η προγραμματισμένη δημοσίευση των κειμένων τους στο wiki της τάξης συνεπάγεται μια διαφορετική εκ μέρους τους αντιμετώπιση αναφορικά με τη διαφορετική επεξεργασία του παραγόμενου προς δημοσίευση κειμένου (Κουτσογιάννης 2012: 36).

Κείμενα

1. Παρουσίαση του Μουσικού Διαδικτυακού Σταθμού Νέων του «Συλλόγου Φίλων Μουσικής Θεσσαλονίκης»
2. Kyklos Ensemble: Ástor Piazzolla για 12.

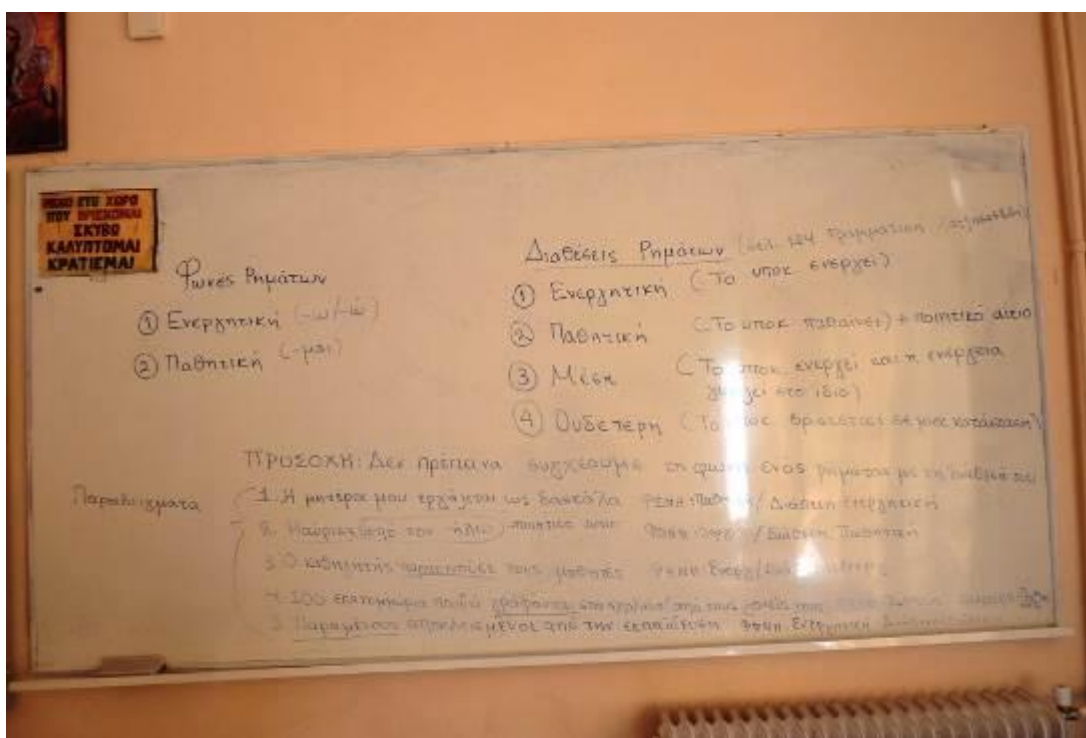
(Τα παραπάνω κείμενα βρίσκονται στο [Παράρτημα](#))

Διδακτική πορεία

Η εφαρμογή του σεναρίου πραγματοποιήθηκε σε δύο φάσεις και οι δύο πρώτες εκδοχές του παραδειγματικού σεναρίου συνενώθηκαν σε μια νέα εκδοχή του

σεναρίου της Ιωάννας Χαλισιάνη «Ενεργητική και Παθητική σύνταξη: η λειτουργία τους στον λόγο». Στην πρώτη φάση και στο πρώτο δίωρο (1η ώρα) της εφαρμογής αρχικά αναφερθήκαμε στη διάκριση μεταξύ φωνών (ενεργητική – παθητική) και διαθέσεων (ενεργητική – παθητική – μέση – ουδέτερη) και μελετήσαμε στην ολομέλεια τη σχετική θεωρία που περιλαμβάνεται στην [3^η](#) και [4^η](#) ενότητα του σχολικού εγχειριδίου (σσ. 48-49 και 62-63 αντίστοιχα) και τη σχολική γραμματική (*Γραμματική νέας Ελληνικής Γλώσσας Α', Β', Γ' Γυμνασίου*: 123-124, στην ενότητα [«Το ρήμα και η ρηματική φράση»](#) που αναφέρεται στη συντακτική λειτουργία του ρήματος).

Εικόνα 1-Φωνές και διαθέσεις ρημάτων

Αναζητήσαμε πρωτοσέλιδα εφημερίδων στη σελίδα www.frontpages.gr και σχολιάστηκαν η Ενεργητική και η Παθητική Σύνταξη σε τίτλους εφημερίδων και σε σχέση με το πού δίνεται έμφαση σε κάθε περίπτωση (στο υποκείμενο της ενέργειας ή στο αποτέλεσμα της ενέργειας), σε ποια περίπτωση το ύφος είναι πιο απλό και άμεσο

και σε ποια πιο επίσημο. Ερωτήματα που τέθηκαν στην ολομέλεια με αφορμή τον σχολιασμό των τίτλων ήταν τα εξής:

- Πώς θα μετατρέπονταν οι τίτλοι, αν αλλάζαμε τη σύνταξη;
- Είναι δυνατή η μετατροπή σε όλες τις περιπτώσεις;
- Τι επιπτώσεις έχει αυτό στη σημασιακή λειτουργία του ρήματος;
- Αλλάζει το ύφος, αν αλλάξουμε τη σύνταξη;

Στη συνέχεια τη 2η ώρα του δίωρου στην ολομέλεια διαβάσαμε μέσω διαδραστικού πίνακα σύντομα σε έκταση κείμενα που αντλήθηκαν από το πρόγραμμα εκδηλώσεων του Μεγάρου Μουσικής Θεσσαλονίκης και μελετήσαμε τη σύνταξή τους. Πιο συγκεκριμένα, αναφορικά με το πρώτο κείμενο (Παρουσίαση του Μουσικού Διαδικτυακού Σταθμού Νέων του «Συλλόγου Φίλων Μουσικής Θεσσαλονίκης») εντοπίσαμε τη σύνταξη που χρησιμοποιείται στις προτάσεις με τους υπογραμμισμένους ρηματικούς τύπους, μετατρέψαμε προφορικά τη σύνταξή του από ενεργητική σε παθητική και αντίστροφα παρατηρώντας εάν είναι δυνατή σε όλες τις περιπτώσεις και σχολιάσαμε τα ρήματα «πέθανε» και «θα γίνουν» (δεν έχουν και τις δύο φωνές-το πρώτο σε ουδέτερη διάθεση, το δεύτερο σύμφωνα με τη σχολική Γραμματική **αποθετικό**).

Στο δεύτερο κείμενο (Kyklos Ensemble: Ástor Piazzolla για 12) παρατηρήσαμε ποια σύνταξη χρησιμοποιείται κυρίως (ενεργητική) και αιτιολογήσαμε τη συγκεκριμένη επιλογή, ενώ με αφορμή το ρήμα «**συναντιούνται**» τονίσαμε ότι στην κατηγορία της μέσης διάθεσης έχουμε δύο περιπτώσεις: α) την περίπτωση όπου το υποκείμενο δηλώνει έναν δράστη που με τη δράση του επηρεάζει τον ίδιο του τον εαυτό (**αυτοπάθεια**), π.χ. «Ντύθηκα στα γρήγορα» και β) την περίπτωση όπου το υποκείμενο δηλώνει δύο δράστες που μέσω της δράσης τους επηρεάζουν ο ένας τον άλλον (**αλληλοπάθεια**), π.χ. «Ο Άκης και ο Νίκος τσακώνονται»). Τέλος, αναφερθήκαμε στο ρήμα «**είναι**» και το εντάξαμε στην κατηγορία των συνδετικών/βοηθητικών ρημάτων.

Στο σημείο αυτό της εφαρμογής του σεναρίου παρατηρούμε ότι χρησιμοποιήθηκαν και οι δύο εναλλακτικές δυνατότητες που προτείνει η συντάκτρια του σεναρίου στην α' εκδοχή για τη μελέτη της λειτουργίας της ενεργητικής και παθητικής σύνταξης σε επίπεδο πρότασης, δηλαδή αξιοποιήθηκαν και πρόσφατοι τίτλοι ειδήσεων (π.χ. **πρωτοσέλιδα 25/12/2013** «Κατάσχεται και η φάτνη», «Έβαλαν χέρι και στο δώρο», «Τα κάνει λίμπα ο Κακέτσης») και κατάλληλα σύντομα κείμενα, με αφορμή τα οποία συζητήθηκε στην τάξη αν είναι δυνατές πάντα οι μετατροπές από ενεργητική σε παθητική σύνταξη και τι αλλαγές επιφέρουν στο ύφος του κειμένου.

Την 3η διδακτική ώρα εφαρμογής του σεναρίου αναφερθήκαμε στα αποθετικά ρήματα. Πιο συγκεκριμένα, με αφορμή το ρήμα «γίνομαι» που εντοπίσαμε την προηγούμενη φορά σε κείμενο που μελετήσαμε αναφερθήκαμε με λεπτομέρειες στα αποθετικά ρήματα. Διαβάσαμε τη σχετική παρατήρηση της Γραμματικής σύμφωνα με την οποία: «Τα ρήματα που έχουν μόνο παθητική φωνή ονομάζονται **αποθετικά**, π.χ. *έρχομαι, γίνομαι*. Σύμφωνα με ορισμένες γραμματικές περιγραφές αποθετικά θεωρούνται όσα έχουν μόνο παθητική φωνή με ενεργητική διάθεση και χρησιμοποιούνται ως μεταβατικά με αντικείμενο σε αιτιατική, π.χ. *αισθάνομαι, υπόσχομαι*» ([Χατζησαββίδη & Χατζησαββίδου 2009: 74-75](#)). Για άλλη μια φορά παρατηρήσαμε το γεγονός ότι οι γραμματικές ορισμένες φορές προσεγγίζουν με διαφορετικό τρόπο γραμματικά ή συντακτικά φαινόμενα (οι μαθητές/τριες επισήμαναν ότι κάτι παρόμοιο είχαμε παρατηρήσει και με τις εγκλίσεις). Στη συνέχεια αναφερθήκαμε στη δυσκολία μετατροπής ενεργητικής σύνταξης αποθετικών ρημάτων με αντικείμενο στην άλλη σύνταξη και στην ανάγκη χρήσης περιφρασης στην περίπτωση αυτή. Κάναμε προφορικά παραδείγματα.

Παραδείγματα τέτοιων ρημάτων:

<u>Ενεργητική διάθεση</u>	<u>Παθητική διάθεση</u>
εκμεταλλεύομαι κάτι	κάτι γίνεται αντικείμενο εκμετάλλευσης

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

αντιλαμβάνομαι κάτι	κάτι γίνεται αντιληπτό
ανέχομαι κάτι	κάτι γίνεται ανεκτό
δέχομαι κάτι	κάτι γίνεται δεκτό
περιποιούμαι κάποιον	κάποιος δέχεται (τις) περιποιήσεις
υπόσχομαι να ή ότι...	δίνεται (η) υπόσχεση να ή ότι...

Έπειτα, αναζητήσαμε παραδείγματα χρήσης για το ζεύγος *παρουσιάζω-παρουσιάζομαι* (που είχαμε δει σε κείμενο) στα [Σώματα Κειμένων της Πύλης](#) για την Ελληνική Γλώσσα. Προηγήθηκε μια εισαγωγή για το τι είναι τα Σώματα Κειμένων και η Παράλληλη αναζήτηση. Σχολιάσαμε τα παραδείγματα που βλέπαμε στον διαδραστικό πίνακα (σημασιακή λειτουργία ρήματος, ύφος, οπτική γωνία συντάκτη, πιθανή σχέση επιλογής σύνταξης ανάλογα με το κειμενικό είδος). Κάναμε προφορικά μετατροπές από τη μια σύνταξη στην άλλη. Ιδιαίτερη έμφαση δώσαμε στα στατιστικά που εμφανίζονται στο πάνω μέρος της σελίδας. Πιο συγκεκριμένα παρατηρήσαμε ότι η ενεργητική σύνταξη του *παρουσιάζω* έχει σχεδόν διπλάσιες εμφανίσεις από το *παρουσιάζομαι*. Έτσι, έγινε η εξαγωγή του συμπεράσματος ότι η ενεργητική σύνταξη είναι περισσότερο εύχρηστη σε σύγκριση με την παθητική. Την ίδια εργασία κάναμε και για το ζεύγος *πραγματοποιώ-πραγματοποιούμαι*.

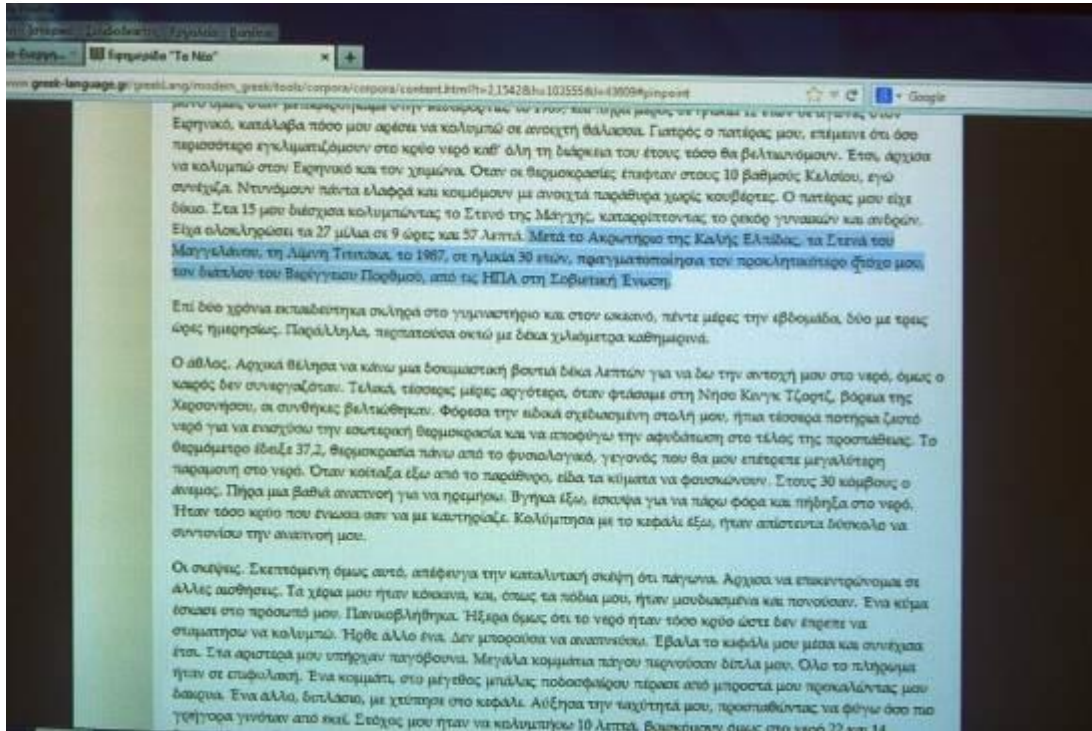
Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

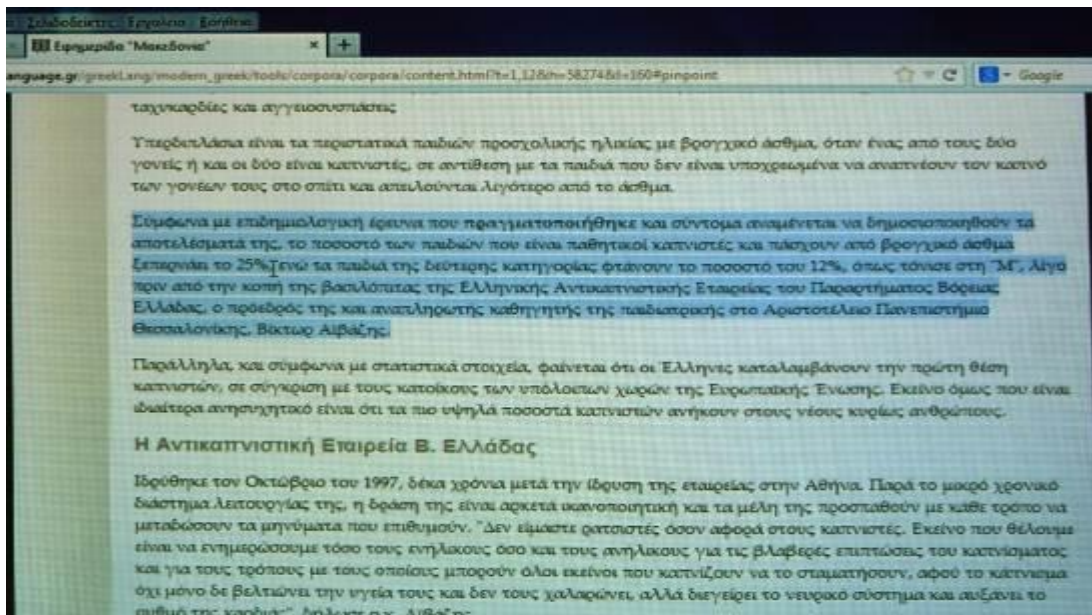
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Εικόνα 2-Παράδειγμα χρήσης

Εικόνα 3-Παράδειγμα χρήσης

Στη συνέχεια αναζητήσαμε παραδείγματα χρήσης για το *εκμεταλλεύομαι* στα [Σώματα Κειμένων της Πύλης](#) (31 λέξεις με 484 εμφανίσεις) και για την περιφραση *αντικείμενο εκμετάλλευσης* στον [ΕΘΕΓ](#). Παρατηρήσαμε τον μικρό αριθμό των παραδειγμάτων χρήσης της περιφρασης σε σχέση με τον αριθμό των παραδειγμάτων χρήσης του *εκμεταλλεύομαι* και τα διαφορετικά ρήματα που συνοδεύουν την περιφραση «αντικείμενο εκμετάλλευσης».

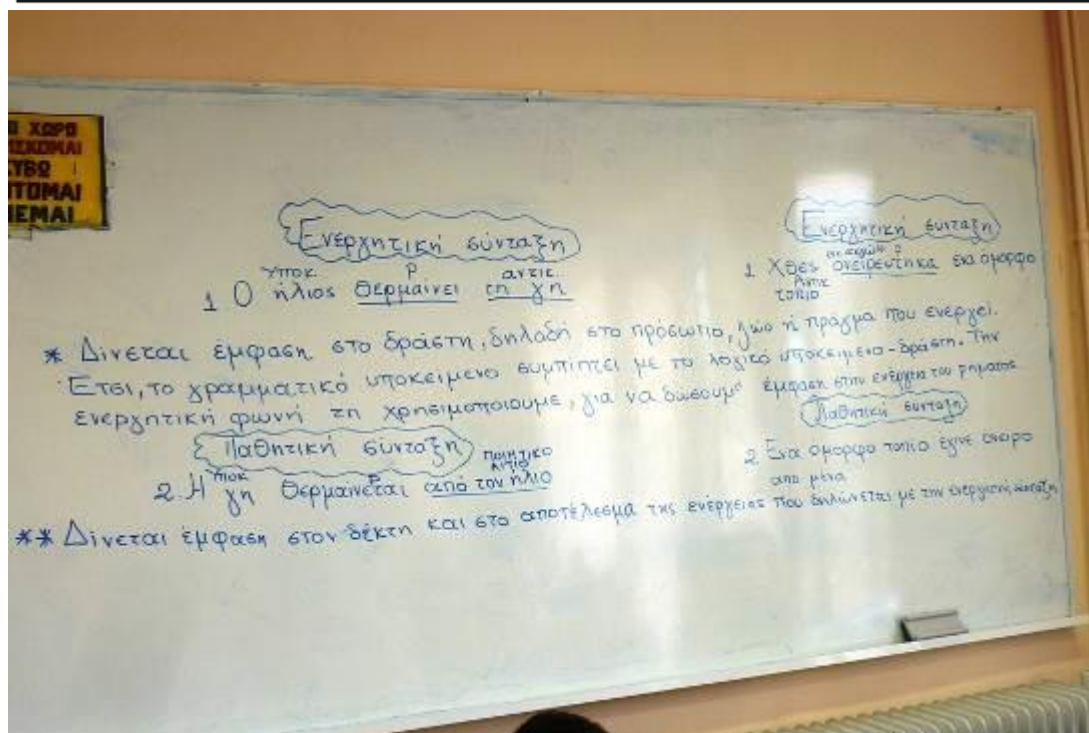
1	Όταν τα παιδιά γίνονται <u>αντικείμενο εκμετάλλευσης</u> σε έναν αδελφοκτόνο πόλεμο, τότε η κατάσταση ξεπερνά τα ανθρώπινα όρια.
2	(Οι εμπρηστικές εκκλήσεις της τελευταίας προς τα πλήθη των διαδηλωτών να καταλάβουν κυβερνητικά κτίρια, δημιουργούν ποικίλα ερωτήματα για τον ρόλο της στην κρίση, με τους πολιτικούς αναλυτές να διερωτώνται εάν η προσωπική της σύγκρουση με τον απερχόμενο πρόεδρο Κούτσμα έγινε <u>αντικείμενο εκμετάλλευσης</u> από τη Δύση).
3	Το παρακάτω κείμενο αναφέρεται σε δύο σημαντικά Βιομηχανικά Ορυκτά της Μήλου, την στυπτηρία (αλουμίτη;) και το θείο, που ήταν γνωστό ότι αποτέλεσαν <u>αντικείμενο εκμετάλλευσης</u> στην αρχαιότητα με βάση τις υπό εξέλιξη αρχαιολογικές έρευνες της Ελληνικής Αρχαιολογικής Υπηρεσίας και του Πανεπιστημίου της Γλασκώβης στον κόλπο της Αγίας Κυριακής, στο νοτιοανατολικό μέρος του νησιού.
4	Αυτά τα λευκά πετρώματα μπορεί να <u>υπήρξαν αντικείμενο εκμετάλλευσης</u> στην αρχαιότητα και σίγουρα είναι εμφανή μέσα και γύρω από τον αρχαιολογικό χώρο της Αγίας Κυριακής.
5	Κι όταν υπάρχουν έκτακτες ανάγκες που έχουν αποδέκτες τους πολίτες δεν είναι δυνατόν αυτοί οι πολίτες να γίνονται <u>αντικείμενο εκμετάλλευσης</u> από κάποιους τοπικούς άρχοντες.

Στη συνέχεια έγινε ανάθεση της ατομικής εργασίας των μαθητών/τριών με βάση [φύλλο εργασίας](#) που αναρτήθηκε και στο wiki της τάξης. Σε σχέση με το

συνταγμένο σενάριο οι δύο δραστηριότητες που προτείνονται στην α' εκδοχή του παραδειγματικού σεναρίου (1. διερεύνηση των διαφορετικών λειτουργιών της παθητικής από την ενεργητική σύνταξη με παραδείγματα χρήσης και προφορική παρουσίαση σύντομων ομαδικών εργασιών και 2. Διερευνητική προσέγγιση της χρήσης και της σημασίας των λεγόμενων αποθετικών ρημάτων) διενεργήθηκαν στο πλαίσιο της ολομέλειας με συγκεκριμένα παραδείγματα και στη συνέχεια με την ανάθεση [ατομικών ερευνητικών εργασιών](#) και όχι ομαδικών, όπως προτείνεται από τη συντάκτρια.

Την 4η διδακτική ώρα συνεχίστηκε η εφαρμογή του σεναρίου «Ενεργητική και Παθητική σύνταξη» με ορισμένες παρατηρήσεις που αφορούσαν σε λάθη μαθητών/τριών στις ατομικές εργασίες που ανάρτησαν στο wiki. Παρατηρήθηκε, γενικά, ότι οι μαθητές/τριες δυσκολεύτηκαν ιδιαίτερα να μετατρέψουν τη μια σύνταξη στην άλλη (π.χ. δεν διατήρησαν τον ίδιο χρόνο ρήματος στην άλλη σύνταξη ή την ενεργητική σύνταξη τη μετέτρεπαν πάλι σε ενεργητική βάζοντας στη θέση του ενεργητικού μεταβατικού ρήματος ένα συνώνυμό του, πάλι ενεργητικής διάθεσης μεταβατικό). Η δυσκολία τους αυτή κρίνεται ιδιαίτερα μεγάλη, αν και στη μετατροπή της ενεργητικής σύνταξης των αποθετικών μεταβατικών ρημάτων σε παθητική ήταν αναμενόμενη. Έτσι, με αφορμή τα λάθη αυτά εστίασαμε στο γεγονός ότι κατά την ενεργητική σύνταξη το γραμματικό υποκείμενο είναι και το νοηματικό υποκείμενο που δρα, ενώ κατά την παθητική σύνταξη το γραμματικό υποκείμενο είναι ο αποδέκτης της ενέργειας του ρήματος της ενεργητικής σύνταξης και γράψαμε σχετικές παρατηρήσεις στον πίνακα.

Εικόνα 4-Ενεργητική και παθητική σύνταξη

Αναφερθήκαμε ιδιαίτερα και στα αποθετικά ρήματα. Διαπιστώσαμε ότι αποθετικά αμετάβατα δεν είναι δυνατόν να μετατραπούν στην άλλη σύνταξη (π.χ. έρχομαι) και θα πρέπει για τη συγκεκριμένη άσκηση να επιλέξουν αποθετικά μεταβατικά. Στην περίπτωση αυτή, βέβαια, θα έπρεπε η λεπτομέρεια αυτή να επισημανθεί και στο φύλλο εργασίας. Και στα μεταβατικά αποθετικά όμως υπήρξε δυσκολία μετασχηματισμού. Σχολιάσαμε λάθη όπως για παράδειγμα την περίπτωση όπου η ενεργητική σύνταξη του αποθετικού «εκμεταλλεύεσαι» στην πρόταση «Δεν είναι σωστό να εκμεταλλεύεσαι τους φίλους σου» (Ενεργητική σύνταξη με αποθετικό μεταβατικό) μετατράπηκε σε «Τους φίλους σου δεν είναι σωστό να τους χρησιμοποιείς». (Πάλι Ενεργητική σύνταξη –δεν έχει γίνει η μετατροπή σε παθητική). Επανήλθαμε στην παρατήρηση ότι «γραμματικό υποκείμενο στην παθητική σύνταξη γίνεται ο αποδέκτης της ενέργειας, το αντικείμενο του ρήματος της ενεργητικής σύνταξης».

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

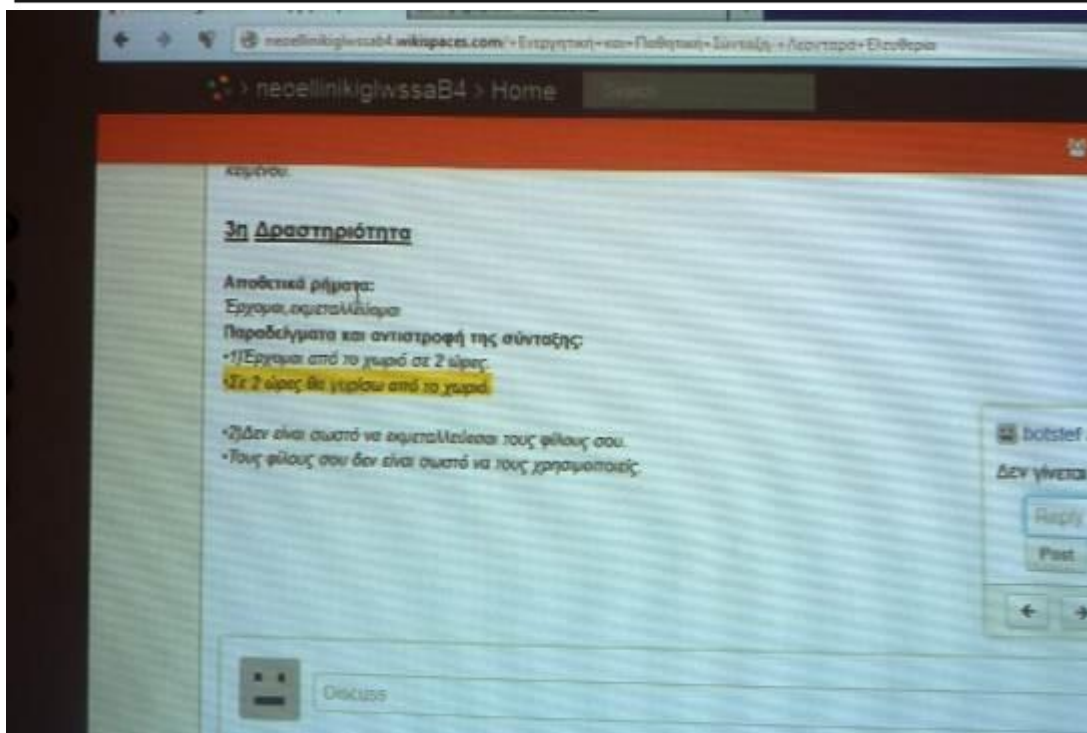

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Εικόνα 5-Διόρθωση λάθους

Επίσης, αναφερθήκαμε στα συνδεδεμένα **φαινόμενα** και **γίνομαι**. Είναι αποθετικά (δεδομένου ότι σχηματίζουν μόνο ενεργητική φωνή) αλλά αμετάβαρα και συνδεδεμένα με μέση ή παθητική διάθεση (π.χ. «Έγινε έξαλλος από τη συμπεριφορά του» που μετατρέπεται στην Ε.Σ.: «Η συμπεριφορά του με έκανε έξαλλο»).

Στη συνέχεια σχολιάσαμε και τις διαφορές στο ύφος μεταξύ ενεργητικής και παθητικής σύνταξης και τη σκοπιμότητα στην επιλογή της μιας ή της άλλης σύνταξης στο δημοσιογραφικό λόγο. Γράψαμε στον πίνακα σχετικές παρατηρήσεις.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

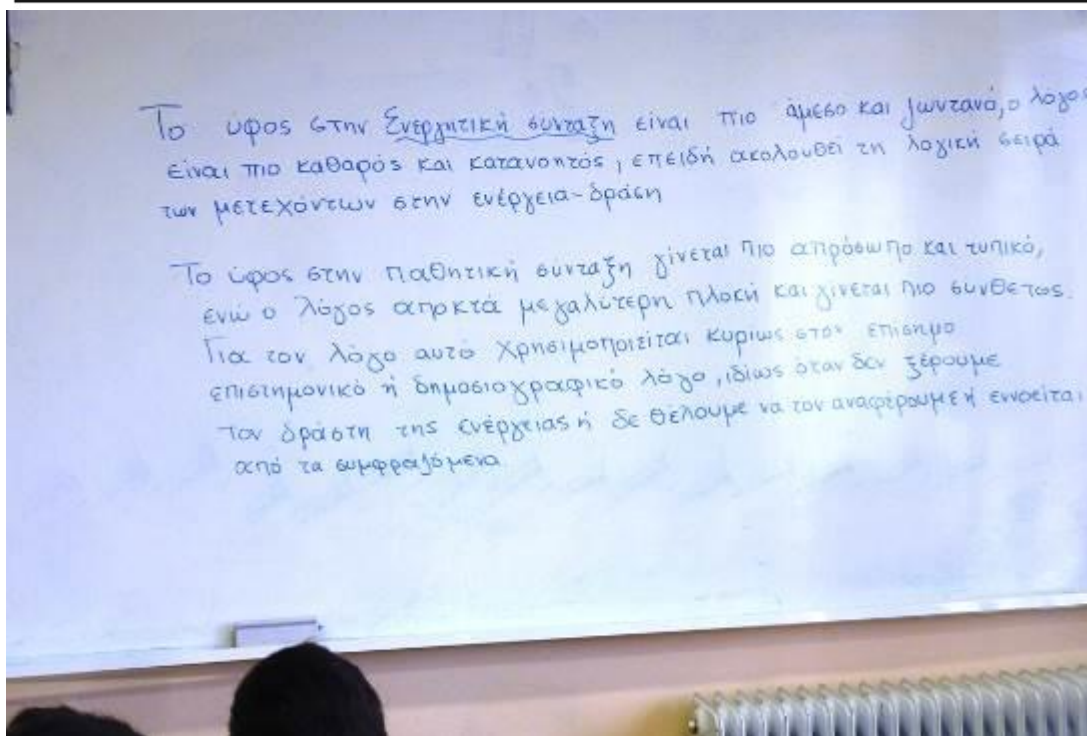

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ
πρόγραμμα για την ανάπτυξη

Εικόνα 6-Υφος ενεργητικής και παθητικής σύνταξης

Την 5η διδακτική ώρα τους έδωσα τα [φύλλα εργασίας για τη β' φάση](#) της εφαρμογής που αφορούσε στη μελέτη της σύνταξης (ενεργητικής-παθητικής) στα κειμενικά είδη. Για εξοικονόμηση χρόνου ζήτησα από τους μαθητές/τριες να δουλέψουν σε ομάδες το Σαββατοκύριακο, όπως είχαν κάνει σε προηγούμενη εφαρμογή με ικανοποιητικά αποτελέσματα. Τους έδωσα αναλυτικές οδηγίες για τις ομαδικές εργασίες για αποφυγή δυσερμηνιών ή παρανοήσεων. Την 6η και 7η ώρα ακολούθησαν οι παρουσιάσεις των ομαδικών εργασιών (βλ. φάκελο Τεκμηρίων) στην ολομέλεια με βάση τις παρατηρήσεις και τα συμπεράσματά που είχαν συγκεντρώσει οι ομάδες στο wiki της τάξης. Σημειωτέον ότι οι μαθητές/τριες επέλεξαν να παρουσιάσουν τις εργασίες τους μέσω του wiki και δεν χρησιμοποίησαν το Λογισμικό παρουσίασης, όπως προτείνεται στο φύλλο εργασίας. Στην ολομέλεια έγιναν σχετικές παρατηρήσεις αναφορικά με την επιλογή της σύνταξης και τη σχέση

της επιλογής αυτής με το κειμενικό είδος, το ύφος του κειμένου και τον επικοινωνιακό στόχο που το κείμενο αυτό υπηρετεί.

Η αξιολόγηση των μαθητών/τριών γινόταν σε όλη τη διάρκεια της εφαρμογής και στο πλαίσιο της ολομέλειας και μέσω των εργασιών ατομικών και ομαδικών. Η αξιολόγηση του βαθμού κατανόησης των όσων είχαν διδαχθεί έγινε με βάση τις εργασίες των μαθητών/τριών, ενώ με διορθώσεις και ανατροφοδοτήσεις καλύφθηκαν κενά που παρατηρήθηκαν κατά τη διάρκεια της εφαρμογής.

ΣΤ. ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Φύλλο εργασίας για ατομική εργασία

Πρώτη δραστηριότητα

1) Σε σελίδα που θα δημιουργήσετε στο wiki της Νεοελληνικής Γλώσσας της τάξης σας ή σε έγγραφο word που θα μεταφορτώσετε στο ίδιο wiki να συγκεντρώσετε παραδείγματα χρήσης Ενεργητικής και Παθητικής Σύνταξης από το [Σώμα Κειμένων του ΚΕΓ](#) με βάση τα ζεύγη ρημάτων πραγματοποιώ-πραγματοποιούμαι/περιλαμβάνω-περιλαμβάνομαι/φιλοξενώ-φιλοξενούμαι/επιλέγω-επιλέγομαι/παρουσιάζω-παρουσιάζομαι). Διαλέξτε ένα ζεύγος και γράψτε από 2 έως 5 παραδείγματα για κάθε σύνταξη.

2) Σε κάθε περίπτωση να σχολιάσετε τη συγκεκριμένη επιλογή σύνταξης από τον συντάκτη του κειμένου (πού θέλει να δώσει έμφαση-τι παραλείπει και για ποιο λόγο).

3) Συγκρίνετε τη χρήση του ρήματος σε ενεργητική σύνταξη με τη χρήση του σε παθητική σύνταξη. Ποιες βασικές διαφορές παρατηρείτε στο νόημα;

4) Σε κάθε περίπτωση να μετατρέψετε το ένα είδος σύνταξης στο άλλο. Τι παρατηρείτε αναφορικά με το ύφος ;

5) Με βάση τα στατιστικά που εμφανίζονται στο πάνω μέρος της σελίδας ποια σύνταξη είναι πιο συχνή; Γιατί κατά τη γνώμη σας συμβαίνει αυτό;

Δεύτερη δραστηριότητα

1) Αναζητήστε στο www.frontpages.gr τίτλους εφημερίδων (2 έως 5) και σχολιάστε τη σύνταξή τους (Ενεργητική/ Παθητική).

2) Κατά τη γνώμη σας η συγκεκριμένη επιλογή σύνταξης είναι αποτέλεσμα μιας συγκεκριμένης οπτικής του συντάκτη;

Τρίτη δραστηριότητα

Σκεφτείτε **αποθετικά** ρήματα (από 2 έως 5). Βρείτε παραδείγματα χρήσης τους στο [Σώμα κειμένων του ΚΕΓ](#). Μετατρέψτε στα παραδείγματα αυτά την Ενεργητική Φωνή σε Παθητική.

Φύλλα εργασίας για ομαδικές εργασίες

Έρευνα σε αυθεντικά κείμενα

Δεδομένου ότι η επιλογή ανάμεσα σε διαφορετικές συντακτικές δομές δεν είναι τυχαία, στόχος της συγκεκριμένης δραστηριότητας είναι να κατανοήσετε τη σημασιακή και λειτουργική διαφοροποίηση ενεργητικής-παθητικής σύνταξης αλλά και τη λειτουργία των λεξικογραμματικών επιλογών αναφορικά με την παραγωγή νοήματος και τον επικοινωνιακό στόχο.

Ομάδα 1: Με βάση τη θεματική ενότητα που σας ενδιαφέρει επιλέξτε από την εφημερίδα «Τα Νέα» δύο κείμενα (ή αποσπάσματα κειμένων) που να ανήκουν σε ένα από τα παρακάτω κειμενικά είδη : ανεπτυγμένη είδηση- αφήγηση, αθλητική είδηση, γνώμη-άρθρο σχολιασμού.

Βλ./<http://www.greek-language.gr/greekLang/index.html> → Νέα Ελληνική → Εργαλεία → Σώματα Κειμένων → Εφημερίδα «Τα Νέα»

Αφού επικεντρωθείτε σε συγκεκριμένα σημεία του κειμένου απαντήστε στα παρακάτω ερωτήματα:

1. Ποια διαφορετική λειτουργία επιτελεί η επιλογή του συγγραφέα να χρησιμοποιεί άλλοτε την ενεργητική και άλλοτε την παθητική σύνταξη;
2. Το συγκεκριμένο κειμενικό είδος επιβάλλει την επιλογή της μιας ή της άλλης σύνταξης; Γιατί συμβαίνει αυτό κατά τη γνώμη σας;
3. Η επιλογή της μιας ή της άλλης σύνταξης συνεπάγεται και διαφορετική εστίαση από την πλευρά του συγγραφέα;
4. Η επιλογή της μιας ή της άλλης σύνταξης επηρεάζει το ύφος του κειμένου;

5. Εάν μετατρέψετε τη σύνταξη του λόγου από ενεργητική σε παθητική και αντίστροφα, αλλοιώνεται το ύφος του κειμένου και επηρεάζονται τα νοήματα του κειμένου;

Τα αποτελέσματα της έρευνάς σας θα τα παρουσιάσετε στην ολομέλεια σε αρχείο Power Point με τη βοήθεια του Προγράμματος Παρουσίασης στο οποίο εκτός από τις βασικές παρατηρήσεις θα ενσωματώσετε και παραδείγματα από το υλικό που επεξεργαστήκατε.

Έρευνα σε αυθεντικά κείμενα

Δεδομένου ότι η επιλογή ανάμεσα σε διαφορετικές συντακτικές δομές δεν είναι τυχαία, στόχος της συγκεκριμένης δραστηριότητας είναι να κατανοήσετε τη σημασιακή και λειτουργική διαφοροποίηση ενεργητικής-παθητικής σύνταξης αλλά και τη λειτουργία των λεξικογραμματικών επιλογών αναφορικά με την παραγωγή νοήματος και τον επικοινωνιακό στόχο.

Ομάδα 2: Με βάση τη θεματική ενότητα που σας ενδιαφέρει επιλέξτε από την εφημερίδα «Μακεδονία» δύο κείμενα (ή αποσπάσματα κειμένων) που να ανήκουν σε ένα από τα παρακάτω κειμενικά είδη : ανάλυση, επιστημονική είδηση, ταξιδιωτικό ρεπορτάζ.

Βλ./<http://www.greek-language.gr/greekLang/index.html> → Νέα Ελληνική → Εργαλεία → Σώματα Κειμένων → Εφημερίδα «Μακεδονία»

Αφού επικεντρωθείτε σε συγκεκριμένα σημεία του κειμένου απαντήστε στα παρακάτω ερωτήματα:

1. Ποια διαφορετική λειτουργία επιτελεί η επιλογή του συγγραφέα να χρησιμοποιεί άλλοτε την ενεργητική και άλλοτε την παθητική σύνταξη;
2. Το συγκεκριμένο κειμενικό είδος επιβάλλει την επιλογή της μιας ή της άλλης σύνταξης; Γιατί συμβαίνει αυτό κατά τη γνώμη σας;
3. Η επιλογή της μιας ή της άλλης σύνταξης συνεπάγεται και διαφορετική εστίαση από την πλευρά του συγγραφέα;
4. Η επιλογή της μιας ή της άλλης σύνταξης επηρεάζει το ύφος του κειμένου;

5. Εάν μετατρέψετε τη σύνταξη του λόγου από ενεργητική σε παθητική και αντίστροφα, αλλοιώνεται το ύφος του κειμένου και επηρεάζονται τα νοήματα του κειμένου;

6. Εάν μετατρέψετε τη σύνταξη του λόγου από ενεργητική σε παθητική και αντίστροφα, αλλοιώνεται το ύφος του κειμένου και επηρεάζονται τα νοήματα του κειμένου;

Τα αποτελέσματα της έρευνάς σας θα τα παρουσιάσετε στην ολομέλεια σε αρχείο Power Point με τη βοήθεια του Προγράμματος Παρουσίασης, στο οποίο εκτός από τις βασικές παρατηρήσεις θα ενσωματώσετε και παραδείγματα από το υλικό που επεξεργαστήκατε.

Έρευνα σε αυθεντικά κείμενα

Δεδομένου ότι η επιλογή ανάμεσα σε διαφορετικές συντακτικές δομές δεν είναι τυχαία, στόχος της συγκεκριμένης δραστηριότητας είναι να κατανοήσετε τη σημασιακή και λειτουργική διαφοροποίηση ενεργητικής-παθητικής σύνταξης αλλά και τη λειτουργία των λεξικογραμματικών επιλογών αναφορικά με την παραγωγή νοήματος και τον επικοινωνιακό στόχο.

Ομάδα 3: Με βάση τη θεματική ενότητα που σας ενδιαφέρει επιλέξτε από τα Διδακτικά βιβλία Παιδαγωγικού Ινστιτούτου δύο κείμενα (ή αποσπάσματα κειμένων) που να ανήκουν σε έναν από τους παρακάτω κειμενικούς τύπους: επιχειρηματολογία, ανάλυση διαδικασίας, εξήγηση.

Βλ. <http://www.greek-language.gr/greekLang/index.html> → Νέα Ελληνική → Εργαλεία → Σώματα Κειμένων → Διδακτικά βιβλία Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Αφού επικεντρωθείτε σε συγκεκριμένα σημεία του κειμένου απαντήστε στα παρακάτω ερωτήματα:

1. Ποια διαφορετική λειτουργία επιτελεί η επιλογή του συγγραφέα να χρησιμοποιεί άλλοτε την ενεργητική και άλλοτε την παθητική σύνταξη;
2. Το συγκεκριμένο κειμενικό είδος επιβάλλει την επιλογή της μιας ή της άλλης σύνταξης; Γιατί συμβαίνει αυτό κατά τη γνώμη σας;
3. Η επιλογή της μιας ή της άλλης σύνταξης συνεπάγεται και διαφορετική εστίαση από την πλευρά του συγγραφέα;
4. Η επιλογή της μιας ή της άλλης σύνταξης επηρεάζει το ύφος του κειμένου;
5. Εάν μετατρέψετε τη σύνταξη του λόγου από ενεργητική σε παθητική και αντίστροφα, αλλοιώνεται το ύφος του κειμένου και επηρεάζονται τα νοήματα του κειμένου;

Τα αποτελέσματα της έρευνάς σας θα τα παρουσιάσετε στην ολομέλεια σε αρχείο Power Point με τη βοήθεια του Προγράμματος Παρουσίασης, στο οποίο εκτός από τις βασικές παρατηρήσεις θα ενσωματώσετε και παραδείγματα από το υλικό που επεξεργαστήκατε.

Έρευνα σε αυθεντικά κείμενα

Δεδομένου ότι η επιλογή ανάμεσα σε διαφορετικές συντακτικές δομές δεν είναι τυχαία, στόχος της συγκεκριμένης δραστηριότητας είναι να κατανοήσετε τη σημασιακή και λειτουργική διαφοροποίηση ενεργητικής-παθητικής σύνταξης αλλά και τη λειτουργία των λεξικογραμματικών επιλογών αναφορικά με την παραγωγή νοήματος και τον επικοινωνιακό στόχο.

Ομάδα 4: Με βάση τη θεματική ενότητα που σας ενδιαφέρει επιλέξτε από την εφημερίδα «Τα Νέα» δύο κείμενα (ή αποσπάσματα κειμένων) που να ανήκουν σε ένα από τα παρακάτω κειμενικά είδη : αστυνομικό ρεπορτάζ, δραματοποιημένη είδηση, κοινωνικό ρεπορτάζ.

Βλ./<http://www.greek-language.gr/greekLang/index.html> → Νέα Ελληνική → Εργαλεία → Σώματα Κειμένων → Εφημερίδα «Τα Νέα»

Αφού επικεντρωθείτε σε συγκεκριμένα σημεία του κειμένου απαντήστε στα παρακάτω ερωτήματα:

1. Ποια διαφορετική λειτουργία επιτελεί η επιλογή του συγγραφέα να χρησιμοποιεί άλλοτε την ενεργητική και άλλοτε την παθητική σύνταξη;
2. Το συγκεκριμένο κειμενικό είδος επιβάλλει την επιλογή της μιας ή της άλλης σύνταξης; Γιατί συμβαίνει αυτό κατά τη γνώμη σας;
3. Η επιλογή της μιας ή της άλλης σύνταξης συνεπάγεται και διαφορετική εστίαση από την πλευρά του συγγραφέα;
4. Η επιλογή της μιας ή της άλλης σύνταξης επηρεάζει το ύφος του κειμένου;
5. Εάν μετατρέψετε τη σύνταξη του λόγου από ενεργητική σε παθητική και αντίστροφα, αλλοιώνεται το ύφος του κειμένου και επηρεάζονται τα νοήματα του κειμένου;

Τα αποτελέσματα της έρευνάς σας θα τα παρουσιάσετε στην ολομέλεια σε αρχείο Power Point με τη βοήθεια του Προγράμματος Παρουσίασης, στο οποίο εκτός από τις βασικές παρατηρήσεις θα ενσωματώσετε και παραδείγματα από το υλικό που επεξεργαστήκατε.

Έρευνα σε αυθεντικά κείμενα

Δεδομένου ότι η επιλογή ανάμεσα σε διαφορετικές συντακτικές δομές δεν είναι τυχαία, στόχος της συγκεκριμένης δραστηριότητας είναι να κατανοήσετε τη σημασιακή και λειτουργική διαφοροποίηση ενεργητικής-παθητικής σύνταξης αλλά και τη λειτουργία των λεξικογραμματικών επιλογών αναφορικά με την παραγωγή νοήματος και τον επικοινωνιακό στόχο.

Ομάδα 5: Με βάση τη θεματική ενότητα που σας ενδιαφέρει επιλέξτε από την εφημερίδα «Μακεδονία» δύο κείμενα (ή αποσπάσματα κειμένων) που να ανήκουν σε ένα από τα παρακάτω κειμενικά είδη : δελτίο καιρού, παρουσίαση ταινίας, Γαστρονομία, ταξιδιωτική λογοτεχνία.

Βλ./<http://www.greek-language.gr/greekLang/index.html> → Νέα Ελληνική → Εργαλεία → Σώματα Κειμένων → Εφημερίδα «Μακεδονία»

Αφού επικεντρωθείτε σε συγκεκριμένα σημεία του κειμένου απαντήστε στα παρακάτω ερωτήματα:

1. Ποια διαφορετική λειτουργία επιτελεί η επιλογή του συγγραφέα να χρησιμοποιεί άλλοτε την ενεργητική και άλλοτε την παθητική σύνταξη;
2. Το συγκεκριμένο κειμενικό είδος επιβάλλει την επιλογή της μιας ή της άλλης σύνταξης; Γιατί συμβαίνει αυτό κατά τη γνώμη σας;
3. Η επιλογή της μιας ή της άλλης σύνταξης συνεπάγεται και διαφορετική εστίαση από την πλευρά του συγγραφέα;
4. Η επιλογή της μιας ή της άλλης σύνταξης επηρεάζει το ύφος του κειμένου;
5. Εάν μετατρέψετε τη σύνταξη του λόγου από ενεργητική σε παθητική και αντίστροφα, αλλοιώνεται το ύφος του κειμένου και επηρεάζονται τα νοήματα του κειμένου;

Τα αποτελέσματα της έρευνάς σας θα τα παρουσιάσετε στην ολομέλεια σε αρχείο Power Point με τη βοήθεια του Προγράμματος Παρουσίασης, στο οποίο εκτός από τις βασικές παρατηρήσεις θα ενσωματώσετε και παραδείγματα από το υλικό που επεξεργαστήκατε.

Έρευνα σε αυθεντικά κείμενα

Δεδομένου ότι η επιλογή ανάμεσα σε διαφορετικές συντακτικές δομές δεν είναι τυχαία, στόχος της συγκεκριμένης δραστηριότητας είναι να κατανοήσετε τη σημασιακή και λειτουργική διαφοροποίηση ενεργητικής-παθητικής σύνταξης αλλά και τη λειτουργία των λεξικογραμματικών επιλογών αναφορικά με την παραγωγή νοήματος και τον επικοινωνιακό στόχο.

Ομάδα 6: Με βάση τη θεματική ενότητα που σας ενδιαφέρει επιλέξτε από τα Διδακτικά βιβλία Παιδαγωγικού Ινστιτούτου δύο κείμενα (ή αποσπάσματα κειμένων) που να ανήκουν σε έναν από τους παρακάτω κειμενικούς τύπους: αφήγηση, περιγραφή, παροχή οδηγιών.

Βλ./<http://www.greek-language.gr/greekLang/index.html> → Νέα Ελληνική → Εργαλεία → Σώματα Κειμένων → Διδακτικά βιβλία Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Αφού επικεντρωθείτε σε συγκεκριμένα σημεία του κειμένου απαντήστε στα παρακάτω ερωτήματα:

1. Ποια διαφορετική λειτουργία επιτελεί η επιλογή του συγγραφέα να χρησιμοποιεί άλλοτε την ενεργητική και άλλοτε την παθητική σύνταξη;
2. Το συγκεκριμένο κειμενικό είδος επιβάλλει την επιλογή της μιας ή της άλλης σύνταξης; Γιατί συμβαίνει αυτό κατά τη γνώμη σας;
3. Η επιλογή της μιας ή της άλλης σύνταξης συνεπάγεται και διαφορετική εστίαση από την πλευρά του συγγραφέα;
4. Η επιλογή της μιας ή της άλλης σύνταξης επηρεάζει το ύφος του κειμένου;

5. Εάν μετατρέψετε τη σύνταξη του λόγου από ενεργητική σε παθητική και αντίστροφα, αλλοιώνεται το ύφος του κειμένου και επηρεάζονται τα νοήματα του κειμένου;

Τα αποτελέσματα της έρευνάς σας θα τα παρουσιάσετε στην ολομέλεια σε αρχείο Power Point με τη βοήθεια του Προγράμματος Παρουσίασης, στο οποίο εκτός από τις βασικές παρατηρήσεις θα ενσωματώσετε και παραδείγματα από το υλικό που επεξεργαστήκατε.

Φύλλο εργασίας για παραγωγή γραπτού λόγου

Επιλέξτε μια γελοιογραφία που σας εμπνέει και με αφορμή τη γελοιογραφία αυτή αφηγηθείτε μια ιστορία σε δύο διαφορετικές εκδοχές: 1) σε ενεργητική σύνταξη και 2) σε παθητική σύνταξη (όπου είναι δυνατόν). Στις δύο αυτές αφηγήσεις μπορείτε να επιλέξετε την ίδια ή διαφορετική οπτική γωνία αφήγησης και το ίδιο ή διαφορετικό ύφος (ουδέτερο, φιλικό, επίσημο, σοβαρό, σατιρικό, σαρκαστικό κ.τ.λ.). Επίσης, μπορείτε να εντάξετε τις αφηγήσεις αυτές σε ένα επικοινωνιακό πλαίσιο (π.χ. είδηση δελτίου ειδήσεων, αφήγηση σε φίλο κ.τ.λ.).

Γελοιογραφίες μπορείτε να αναζητήσετε στις διευθύνσεις:

- www.tanea.gr/photonews/geliografies
- www.paspaase.gr/gallery/geliografies
- <http://yannis-ioannou.com>
- www.cartoonists.gr
- <http://gianniskalaitzis.gr>
- <http://gelame.com>

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Η εφαρμογή του παρόντος σεναρίου μπορεί να επεκταθεί και με την γ' έκδοσή του παραδειγματικού σεναρίου. Επιπλέον, η β' φάση του μπορεί να επεκταθεί με την παραγωγή ή συμπαραγωγή γραπτού λόγου –στη συγκεκριμένη περίπτωση γελοιογραφίας– που θα είχε ως στόχο την ενσυνείδητη χρήση ενεργητικής ή παθητικής σύνταξης με στόχο την καλλιέργεια συγκεκριμένου ύφους και την εκπλήρωση συγκεκριμένου επικοινωνιακού σκοπού. Η δραστηριότητα αυτή προτείνεται και στη β' έκδοσή του παραδειγματικού σεναρίου και μπορεί να γίνει είτε ατομικά είτε ομαδικά με βάση συγκεκριμένο [φύλλο εργασίας](#).

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Η εφαρμογή του συγκεκριμένου σεναρίου έχει ως στόχο να κατανοήσουν οι μαθητές/τριες πως η επιλογή της ενεργητικής ή της παθητικής σύνταξης επηρεάζει τη σημασιολογία των λεγομένων ή των γραφομένων και δηλώνει μια συγκεκριμένη στάση του πομπού ή συντάκτη απέναντι σε πρόσωπα και γεγονότα. Η κατανόηση αυτή απαιτεί τη μελέτη πολλών παραδειγμάτων τόσο σε επίπεδο πρότασης μέσα από παραδείγματα καθημερινής επικοινωνίας ή ειδησεογραφικού λόγου όσο και σε επίπεδο κειμένων.

Επιπλέον, η σύνδεση της επιλογής της μιας ή της άλλης σύνταξης με διαφορετικά κειμενικά είδη και σε συνάρτηση με τον επικοινωνιακό στόχο του συντάκτη απαιτεί εύστοχες επιλογές από την πλευρά του διδάσκοντος/διδάσκουσας, έτσι ώστε οι μαθητές/τριες εύκολα να κατανοήσουν τη σύνδεση αυτή και στη συνέχεια να εφαρμόσουν τη γνώση που αποκόμισαν σε κείμενα που οι ίδιοι θα παράγουν.

Βέβαια, η πίεση της διδακτέας ύλης και ο σχετικός προγραμματισμός δεν επέτρεψαν την επέκταση της συγκεκριμένης εφαρμογής με την παραγωγή-συμπαράγωγή γραπτού λόγου-γελοιογραφίας στο πλαίσιο ατομικής ή ομαδικής εργασίας.

Τέλος, για την αξιολόγηση των μαθητών/τριών επιλέχτηκε στην πρώτη φάση η ατομική εργασία και στη β' φάση η ομαδική εργασία, η οποία για εξοικονόμηση διδακτικού χρόνου έγινε από τις ομάδες εκτός σχολικής τάξης και εργαστηρίου. Η επιλογή αυτή απέφερε κέρδος σε διδακτικές ώρες, στέρησε όμως τις ομάδες από την καθοδήγηση της διδάσκουσας. Βέβαια, η διόρθωση λαθών που ακολούθησε κρίνεται ιδιαίτερα εποικοδομητική για τη μαθησιακή διαδικασία.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Κουτσογιάννης, Δ. & Μ. Αλεξίου. 2012. *Μελέτη για την αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: γενικό πλαίσιο και ιδιαιτερότητες*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

Κωστούλη, Τ. 2001. Κειμενοκεντρική προσέγγιση και γλωσσικό μάθημα. *Εγκυκλοπαιδικός οδηγός για τη γλώσσα*: 230-233. Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ.

http://www.greek-language.gr/greekLang/studies/guide/thema_e5/index.html

[16-07-2013]

Χαλτσιάνη, Ι. 2011. *Ενεργητική και παθητική σύνταξη: η λειτουργία τους στον λόγο*.
Διδακτικό σενάριο για τη Νεοελληνική Γλώσσα (Β΄ Γυμνασίου) στο πλαίσιο της
Πράξης «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων
βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα
της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» του
Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση».
Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

Χατζησαββίδης, Σ. & Χατζησαββίδου. 2009. *Α. Γραμματική Νέας Ελληνικής
Γλώσσας Α΄, Β΄, Γ΄ Γυμνασίου*. Εκδόσεις Μεταίχμιο.

http://www.pi-schools.gr/books/gymnasio/grammatiki_a_b_c/s_1_200.pdf

[16-07-2013]

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Α. Παρουσίαση του Μουσικού Διαδικτυακού Σταθμού Νέων του “Συλλόγου Φίλων Μουσικής Θεσσαλονίκης”

Τη Δευτέρα 7 Οκτωβρίου 2013 **θα πραγματοποιηθεί** σε αίθουσα του κτηρίου Μ2 του Μεγάρου Μουσικής Θεσσαλονίκης, η αφιερωματική εκδήλωση για τον μεγάλο καλλιτέχνη του τραγουδιού, Mario Lanza. Η εκδήλωση **θα περιλαμβάνει** αφιέρωμα - προβολή σε μεγάλη οθόνη στον Mario Lanza, τον δημοφιλέστερο οπερετικό τενόρο μετά τον Enrico Caruso, που **πέθανε** σε ηλικία μόλις 38 ετών, στις 7 Οκτωβρίου 1959. **Θα φιλοξενηθούν** επιλογές από τις έξι ταινίες στις οποίες ο Ιταλοαμερικανός καλλιτέχνης **ερμηνεύει** δημοφιλείς άριες και ελαφρά τραγούδια, ρεπερτόριο που **επέλεξε** από το προσωπικό του αρχείο και **θα παρουσιάσει** ο γνωστός δημοσιογράφος Λευτέρης Κογκαλίδης.

Κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης **θα γίνουν** σύντομες ομιλίες για τη φιλοσοφία και την προοπτική του Σταθμού του “Συλλόγου Φίλων Μουσικής Θεσσαλονίκης”, το πρόγραμμα του οποίου **παρουσιάζουν** μαθητές ηλικίας 12-18 ετών.

B. Kyklos Ensemble:Ástor Piazzolla για 12

Adiós Nonino* / Otoño Porteño / Nuestro Tiempo* / Bordel 1900 /Veran Porteño / Café 1930 / Primavera Porteña* / Fugata*Fuga Y Mysterio* / Milonga del Ángel / Nightclub 1960 / Concert d’aujourd’hui / Invierno Porteño* / Tangata* / Oblivion* / Adiós Nonino*

12 διεθνείς Έλληνες σολίστ της κλασικής μουσικής **συναντιούνται** για πρώτη φορά σε ένα ραντεβού με το “Nuevo Tango” του Ástor Piazzolla. Μουσικές με έντονα στοιχεία του αργεντίνικου tango και της jazz, σε δυνατούς δεξιολογικούς συνδυασμούς.

Ο Άstor Piazzolla **είναι** γνωστός σε όλο τον κόσμο για τις δυνατές συγκινήσεις που **προσέφερε** με το tango του. Το ελληνικό κοινό είχε την ευκαιρία να **βιώσει** τη μοναδική εμπειρία της μουσικής του ήδη από την κοινή εμφάνισή του με τον Μάνο Χατζιδάκι στη δεκαετία του '90.

Οι μουσικοί του Kyklos Ensemble, με σπουδαία καλλιτεχνική παρουσία στην Ελλάδα και το εξωτερικό, **μπαίνουν** σε ένα ξεχωριστό μουσικό μονοπάτι και **φέρνουν** έναν αέρα "Nuevo Tango".